

primum, quod Ecclesia possit statuere irregularitatem pro actu quatenus est contra legem naturalem, etiamsi non sit formaliter contra legem ecclesiasticam; secundum, ut id voluisse æstimanda sit: atqui utrumque constare videtur. Quod possit, ita manifestum nobis est ut probare non aggrediamur; quod autem reipsa voluerit, merito præsumitur. Quando enim legislator simpliciter decernit irregularitatem ob crimen, nihil aliud explicans, sed solum requirens ut crimen patratum sit, qui crimen commisit eo ipso in irregularitatem incidit, si nihil aliud obstat. Nihil certe obstat, eo præsertim quod irregularitas respiciat indecentiam quam actus habet ex se, quatenus est contra jus naturale aut divinum, etiamsi præscindatur transgressio præcepti ecclesiastici. 2º Cap. *Cum illorum*, 52, DE SENT. EXCOMM., declarat illos qui, postquam in sententiam excommunicationis propter violentam percussorem clerici incidissent, sacros ordines susceperant, facti memoriam aut juris peritiam non habentes, dispensationem obtinere posse ab abbatibus monasteriorum, post injunctam pœnitentiam regularem, ut in susceptis ordinibus ministrent, nisi sit ratio gravis præsumendi contra allegatam oblivionem vel ignorantiam. Ergo ignorantia juris non eximit, alioquin in casu allato dispensatio non fuisset necessaria... (Suarez, disput. XL, sect. v, nº 10; Collet, *de Irreg.*, part. I, cap. IV. Plures in eo sensu doctores citat Sanchez, *de Matr.*, lib. IX, disp. xxxii, nº 16.)

IIª opinio, quam S. Liguori dicit communissimam, et probabiliorem reputat, probatur 1º ex regulis religiosorum et ex canonibus quibus regulares et clerici eximuntur a pœnis contra delicta latis a jure, quando has regulas, hosve canones, bona fide ignoraverunt. Sic, in cap. *Proposuisti*, 2, dist. lxxxii, Innocentius II eximit a pœna depositionis quosdam clericos incontinentes qui ex vi constitutionis Syricii deponi debuissent ob violatam legem; illos vero non ob aliam causam excusat, nisi quod legem ignoraverint: unde concluditur prærequiri cognitionem legis canonicæ, ut quis irregularitatem incurrat.

2º Ratione. Irregularitas ex delicto, etsi principaliter statuta sit in favorem status clericalis, et non sit primario pœna, participat aliquatenus tamen naturæ pœnarum; dubitari enim non potest quin Ecclesia voluerit punire reum, eum arcendo a sacris ordinibus et ordinum susceptorum exercitio; unde fit ut canonistæ generatim disserant de irregularitatibus in suis commentariis tituli juris *de Pœnis*. Irregularitas est igitur lata simul ad puniendum delinquentem et ad providendum decentiæ status clericalis. At vero qui legem canonicam aliquod delictum prohibentem bona fide ignorat, pœnam ab ea latam subire non debet; legem enim humanam transgressus non est formaliter, nec incidit, respectu status clericalis, in eam indecentiam quam induxisset contemptus auctoritatis ecclesiasticæ. « Irregularitas, inquit Sanchez, est pœna contemptus, unde « deficiente contemptu minime incurritur. » Sanchez, loc. cit., nº 17; Schmalzgr., in tit. *de Pœnis*, nºs 105-108, qui sic concludit: « Hæc sententia ut communis et in praxi recepta, omnino tenenda est; contraria tamen, quæ vult in eo casu non « incurri irregularitatem, adhuc probabilis est. » Ita S. Liguori, nº 350.

IIIª opinio quam Suarez, Schmalzgrueber, S. Liguori, dicunt etiam probabilem, fundatur præcipue hoc principio quod pœna delicto æqua irroganda sit; quamobrem cum levius sit delictum, minorque contemptus legis, quando quis transgreditur legem gravissimas pœnas continentem, hujusmodi pœnas ignorans, non debet eisdem pœnis subjici. Nec obijciatur reum qui legem humanam novit, ac violat, merito plecti pœnis quas legislator in transgressorem statuit. Ita est, inquit, quoad pœnam ordinariam et mediocrem delictique naturæ respondentem, non vero quoad pœnam extraordinariam et exorbitantem, qualis est irregularitas quam reus nullatenus suspicatus est constitutam a lege in pœnam delicti. (Navarrus, *Manuale*, cap. xxxii, et alii citati apud Sanchez, nº 20, loco citato, et apud S. Liguori, nº 351.)

Ex tribus opinionibus, prior nobis videtur multo probabilior speculative, magis utique principiis consentanea. Pleraque argumenta contra eam allata educuntur ex textibus qui non sunt ad rem, quandoquidem non agunt de irregularitatibus, sed de censuris quarum alia prorsus est ratio; vel gratuito supponunt irregularitatem esse pœnam contemptus legis canonicæ.

Ab illa opinione non recesserunt theologi nisi posteaquam irregularitates ex *delicto* cum censuris confusione notionum commiscuerint. Verumtamen, quacumque ratione ad id fuerint adducti, certum manet maximam inter doctores, sæculis subsequentibus, ortam fuisse dubitationem an irregularitas inducatur ex delicto in casu ignorantiae legis canonicæ actum prohibentis et statuentis irregularitatem: porro, illa controversia, in qua opiniones contradictoriæ habentur apud doctores auctoritate graves, tanquam vere probabiles, sufficiens est ad dubium juris. Proinde, admissis principiis de dubio in materia irregularitatum, concludendum nobis est neminem teneri, in foro saltem interiori, se irregularem habere, qui bona fide ignoraverit legem et irregularitatem legi annexam.

§ 2. — *De irregularitatibus ex defectu.*

804. — Sunt defectus quidam animi, corporis, natalium, famæ et indolis, qui, jure canonico, inducunt irregularitatem; cujus disciplinæ rationem egregie declarat S. Thomas: « Ordinati in quadam dignitate præ aliis constituuntur. Ideo ex quadam honestate requiritur in eis claritas quædam, non de necessitate sacramenti, sed de necessitate præcepti; ut sci licet sint bonæ famæ, bonis moribus ornati, non publice pœnitentes. Et, quia obscuratur hominis claritas ex vitiosa origine, ideo etiam de illegitimo thoro nati a susceptione ordinum repelluntur, nisi cum eis dispenseatur, et tanto est

« difficilior dispensatio quanto eorum origo est turpior. » (In *iv Sent.*, dist. xxv, quæst. II, art. 2.)

* 805. — 1° *Quæ sint irregularitates ex defectu animi?*

Tres sunt ex parte animi defectus qui excludunt a statu clericali, nimirum: defectus rationis, scientiæ et fidei sufficienter confirmatæ.

I. Ob *defectum rationis*, excluduntur amentes, energumeni et epileptici, quod ex subsequentibus textibus juris deducunt canonistæ. Cap. *Maritum*, 2, distinct. xxxiii: « Clericum non ordinandum... illum qui in furiam aliquando versus insanivit, vel afflictione diaboli vexatus est. » Cap. *Clerici*, 4, ejusd. distinct.: « Clerici qui in adolescentia a dæmonibus cognoscuntur obsessi, ad superiorem sacri regiminis gradum ascendere non possunt. » Cap. *Maritum* est incerti auctoris, nec proinde habet per se auctoritatem, at communiter allegatur ut indicans disciplinam canonicam. Cap. *Clerici* attribuitur Nicolao Papæ. Eadem statuuntur in cap. *Communiter*, 3, ejusdem distinctionis. — Hæc de amentibus et energumenis: quod ad epilepticos spectat, citabimus cap. *In tuis litteris*, 3, et cap. *Nuper Foropopulensis*, 2, caus. vii, quæst. 2. In priori capite Alexander II respondit dubio proposito circa clericum, sacro presbyteratus ordini initiatum, qui morbo caduco laborabat... « Consulimus ut si frequenter hoc morbo tangitur, ab oblatione et Missarum celebratione modis omnibus prohibeatur: indecens enim est, et periculosum, ut in consecratione Eucharistiæ morbo victus epileptico cadat. Si vero Dei misericordia convaluerit... eum sacrificare jam non interdiximus. »

Ad intelligentiam et applicationem practicam canonum, nonnulla sunt notanda:

1° Ante omnia inquirere necesse est an sit vere *amentia*, *possessio dæmonis*, aut *epilepsis*, quod aliquando non ita facile dignoscitur; sunt enim morbi qui cum istis infirmitatibus aliquam similitudinem habent, nec eadem procreant pericula.

Textum quem attulimus de amentibus, de omni amentia interpretandum ducimus, sive quis in iram et furorem provocetur dum eo morbo laborat, sive sit tantum stolidus, ratione carens, quia, uti observat sapienter Suarez, « ad ordinis ineptitudinem « perinde est. » (*De Irregul.*, disput. LI, sect. I, n° 3.)

2° *Amentia et possessio dæmonis* si ordinationem præcedant, inducunt perpetuam irregularitatem, modo tamen amentia non proveniat ex casu mere accidentali ac transitorio, sed a causa permanente. Ratio est quod textus citati non statuunt solum removendos fore ab ordinibus qui actu sunt amentes, aut energumeni, de quo sane nullum dubium oriri potuit, sed illos omnes qui in furiam aliquando versi insanierunt, vel qui cognoscuntur fuisse in adolescentia a dæmone obsessi. Insuper qui in amentiam lapsi sunt, raro præsumuntur perfecte sanati, et ab omni periculo reincidenti in priorem statum liberi : qui autem fuere olim a dæmonibus vexati, non judicantur idonei ad sacrum ministerium. Hinc concludit Suarez, ac nos ipsi concludimus cum opinione communiori, non satis esse sanitatem recuperasse, sed sub lege irregularitatis remanere qui hunc defectum aliquando passus fuit.

Idem dicendum de *epilepticis* existimant communius theologi ; « nam hi etiam irregulares sunt, ait Suarez, et si ordinati non « sunt, quamvis morbo integre liberentur, ordinari non possunt. » Nonnulli tamen aliter opinantur, quia non sunt textus juris qui rem certo definiant ; asserunt præterea praxim in suis partibus habere ut ordinentur qui post certum tempus liberati fuerint ab infirmitate. Re quidem vera, canones allegati non statuunt de epilepticis sed de vexatis a dæmonibus ; quamobrem non est cur perseveret irregularitas in iis quos, iudicio medicorum et post notabile tempus experimenti, moraliter certum est a morbo convaluisse. Azevedo testatur se consuluisse viros in jure necnon in jurisprudentia S. Congregationis versatissimos, et Episcopos doctrina conspicuos, qui arbitrati sunt non esse iocum irregularitati, in iis etiam qui ad vigesimum usque octavum

annum epilepsi laboraverant, et concludit : « Ad theologos « attinet decernere an aliquid impedimento sit ad ordines suscipiendos ; an vero aliquis sit obnoxius morbo attinet ad medicos : si juxta illorum iudicium non adsit morbus, nullum « ex morbo impedimentum consequitur¹. »

3° Qui in amentiam, energumenatum, aut epilepsim incidit post ordinationem, fit irregularis quoad exercitium ordinum susceptorum ; sed illa irregularitas est temporalis. Tamdiu solummodo durat quamdiu clericus non recuperaverit sanitatem ; ex quo removetur periculum morale relapsus, permittitur clerico suis officiis fungi.

Ex decreto *Communiter*, 3, dist. xxxiii, quod S. Pio I tribuitur, energumeni « tamdiu erunt ab officii sui ordine et loco « suspensi, quousque unius anni spatio per discretionem Episcopi inveniantur ab incursu dæmonum liberati. » Alexander II (cap. *In tuis litteris*) vetuit quominus permitteretur celebratio Missarum clerico qui *frequenter* morbo caduco cadit ; non interdixit, si e morbo convaluerit.

Quid vero si nec frequenter cadat, nec convaluerit, sed identidem casus intercidant ? Juxta Suarez, non permittendum est ut suo officio fungatur in celebratione Missarum, si ægrotans cadendo voces det confusas atque spumas ore jactet, et hoc videtur concludendum ex cap. *Nuper Foropopulensis*, in quo Gelasius Papa supponit removendum a sacris clericum qui repente collapsus, sive in domo, sive in processione, aut alio quocumque loco, hæc passus sit. Si vero casus rari sint¹, et istius modi circumstantiæ removeantur, non privabitur ministerio, servatis

¹ Suarez, disput. LI, sect. I, n° 4-8. — S. Liguori, n° 398, 399. — Collator Andegav., IIe conférence, n° question. — Azevedo, *Exercitationes ecclesiasticæ, exercit. xviii, de Ordinibus conferendis*.

² Hæc notat Collet : « L'auteur de la *Morale de Grenoble* et Pontas regardent comme fréquents les accès qui arrivent une fois par mois, et comme « rares ceux qui n'arrivent qu'une fois, deux fois par an. » *Traité des dispenses*, liv. VI, n° 153. E contra S. Alph. de Liguori reputat raros dicendos esse casus epilepsis si *semel in mense* accidant, n° 399.

loco et tempore quibus scandalum præcaveatur. (Suarez, loc. cit., n° 6; Collet, *Traité des dispenses*, n^o cxxxvi.) Expediit plerumque ut non concedatur presbytero infirmo sacra peragere aliter quam præsentem alio sacerdote, qui, si exposcat necessitas, illius vicem exsequatur, juxta decisionem conc. Toletan. xi, cap. *Illud divini*, 15, caus. vii, 9, 1. — Hæc cuncta difficultatem sæpius habent in praxi, ob periculum ne gravetur notabiliter status infirmi presbyteri, si nimiam tristitiam experiatur ex interdicto functionum sui ordinis; unde perpendi simul debent quid religio ex una parte suadeat, quid caritas ex altera parte, et res deferenda est ad Episcopum qui providebit.

*806. — II. Ob defectum scientiæ excluduntur illitterati, de quibus S. Gelasius statuit: « Illitteratos, aut aliqua parte corruptos vitiatos, nullus præsumat ad clericatus ordinem promoveri; quia litteris carens sacris non potest esse aptus officii... » (Cap. *Illitteratos*, 2, distinct. xxxvi.)

Inde concluditur defectum scientiæ esse veram irregularitatem; nam Gelasius eodem prorsus modo de illitteratis statuit quam de corpore vitiatos, prohibendo ne in alterutro casu ad clericalem statum aliquis admittatur. Cap. *Nullus*, 4, DE TEMPORIBUS ORDINATIONUM in vi^o, interdicat Episcopis, sub pœna suspensionis per annum a collatione tonsuræ clericalis, ne primam tonsuram conferant illitteratis.

Illitteratos intelligimus, in præsentia quæstione, non solum qui legere nesciunt, sed qui non habent scientiam stricte necessariam. Ideo enim Gelasius Papa illitteratos excludit *quia litteris carens sacris non potest esse aptus officii*: porro manifestum est illum qui, etsi linguam vernaculam et etiam Latinam didicerit, non est ea scientia mediocri instructus qua valeat casus communiter occurrentes in exercitio ordinis resolvere ac in difficilioribus consulere viros peritiores, aptum nequam esse sacris officiiis. Si res ad præscriptum juris naturalis et divini tantummodo expenderetur, satis forsitan esset ad suscipiendum sacros ordines ut quis idoneus foret adipiscendæ

scientiæ, et animo paratus ad non exercendum ordinem ita susceptum nisi quando scientiam competentem assecutus fuisset; sed rationem insuper habere oportet legum canonicarum quæ actu ignorantes repellunt. « Quapropter, ait Suarez, maxime « sunt circa hoc observandi canones ecclesiastici: nam defectus « illius scientiæ quam ad singulos ordines ipsi canones requirunt, inducet hanc irregularitatem ad illos suscipiendos. » (Disp. li, sect. i, n° 8.)

Gradus autem scientiæ necessariæ clericis, ex jure canonico, varius est pro ratione ordinis suscipiendi, et determinatur a Conc. Trid., sess. xxiii, cap. iv, xi, xxiii, xiv, *de Reform.* Requirit utique concilium ut initiandi prima tonsura legere et scribere sciant, et cognoscant rudimenta fidei. — Ut ad minores ordines promovendi linguam Latinam intelligant. — Ut ordinandi in subdiaconos sint litteris, et iis quæ ad ordinem exercendum pertinent, instructi. — Tandem ut promovendi ad sacerdotium idonei comprobentur ad docendum populum ea quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, et ad sacramentorum administrationem. Quamvis promovendus ad sacrum presbyteratus ordinem abstinere debeat per aliquod tempus ab illa rerum sacrarum dispensatione, nec adhuc approbandus sit et deputandus ad excipiendum confessiones pœnitentium, aliqua tamen eum peritia donari oportet de conditionibus necessariis ad sacramentum Pœnitentiæ, ne forte casus necessitatis contingat.

Irregularitas ex defectu scientiæ, cum non sit absoluta sed relativa, impedit solummodo ne clericus munia sacri ministerii exercent pro quibus non habet gradum scientiæ omnino necessariam.

807. — III. Ob defectum fidei sufficienter confirmatæ irregulares censentur: 1° Recens conversi ab infidelitate juxta sententiam S. Pauli: *Non neophytum, ne in superbiam elatus incidat in judicium diaboli.* (Epist. i ad Timoth. cap. iii, 6.) Prudenti arbitrio Episcopi dimittitur ut judicet quando conversi

ab infidelitate, sunt sufficienter confirmati in fide. 2° Qui non adhuc susceperunt sacramentum Confirmationis.

Concilium Tridentinum, sess. xxiii, cap. iv, *de Reform.*, edixit : « Prima tonsura non initientur qui non susceperunt « sacramentum Confirmationis. » Utrum hoc decreto statuatur irregularitas, ex ipso textu ambiguum et incertum est ; eo magis quod in contextu simili modo, iisdemque verbis, declaratur non admittendos ad primam tonsuram cæteros de quibus probabilis conjectura non sit eos hoc vitæ genus elegisse ut Deo fidelem cultum præstent, non sæcularis iudicii fugiendi fraude : quod præceptum significat, non vero irregularitatem proprie dictam. Animadvertendum præterea theologos et canonistas per plures, imo *communissime* teste S. Alph. de Liguori (lib. VI, n° 185), docere initiatum prima tonsura, non recepto prius sacramento Confirmationis, non peccare mortaliter, nisi ex contemptu illud omittat, et nullam incurrere censuram. Exinde concludendum videretur non adesse irregularitatem, tum quia non est sufficienter expressa in jure, tum quia tot doctores non reputavissent esse culpam solummodo venialem in eo qui ordinem suscipere præsumpserit non obstante irregularitate. Refertur tamen apud Fagnan, et apud Giraldu, S. Congregationem declaravisse illum male promotum fuisse ad ordines qui sacramento Confirmationis perunctus fuit post susceptos ordines minores ; minus legitime acquisiisse beneficia simplicia ante confirmationem, et indigere nova provisione ; tandem non posse ad sacros ordines ascendere nisi prævia Sedis Apostolicæ dispensatione (n° 800. Fagnan, in cap. *Cum contingat*, n° 96, DE ÆTATE... PRÆFICIENDORUM, lib. I Decret. ; Giraldu, *Expositio juris pontificii*, part. II, sect. xci).

* 808. — H^o *Quæ sint irregularitates ex defectu corporis*?

¹ Distinct, LV, in decreto Gratiani. — Tit. xx, lib. I Decret. DE CORPore VITIATIS ORDINANDIS VEL NON. — Tit. vi, lib. III, DE CLERICO EGROTANTE VEL DEBILITATO.

Olim defectus corporis non reputabantur impedimenta ad ordines, præter infirmitates quæ hominem imparem efficiunt sacro ministerio ; unde dicitur in *Canonibus apostolorum* : « Si quis oculo defectus, aut obtuso crure existat, et dignus sit, « Episcopus efficitur : non enim mutilatio corporis ipsum pol- « luit, sed inquinatio animæ. Qui vero mutus, surdusve et cæcus « est, Episcopus non efficitur, non quia corpore oblæso est, sed « ne ecclesiastica munia impediatur. » § 76, 77. Sæculis subsequentibus disciplina paulisper immutata fuit, ne fidelibus fide infirmioribus scandalo essent quidam defectus corporales in clerico, et invaluit principium generale : *Adest irregularitas quoties aliquis, vel non secure propter debilitatem ; vel non sine scandalo, propter deformitatem, posset munia ecclesiastica obire.* Colligitur ex cap. *Presbyterum*, 2, et *Tua nos*, 4, DE CLERICO EGROTANTE.

Hinc 1° qui habent infirmitates corporales quæ, juxta definitiones canonicas, speciatim recensentur inter impedimenta ad ordines, qui scilicet cæcitate laborant, utroque oculo orbatim..., qui manu altera mutilati sunt..., qui oculum effossum habent..., qui naso vel labiis privantur..., qui ita claudi sunt ut ambulare absque baculo non possint vel pede ligneo utantur..., qui lepram patiuntur... sunt irregulares.

Hinc 2° qui versantur in alterutro casu quem principium generale complectitur, sunt etiam irregulares, quamvis nulla fiat in jure specialis mentio de infirmitate qua afficiuntur, siquidem exempla allata in canonibus non sunt limitativa juris sed tantum indicativa : v. g., surdi utraque aure, muti, qui pollice aut indice carent, aut manum tremulam habent adeo ut non possint elevare sacram Eucharistiam aut eam dispensare fidelibus, reputantur irregulares ; unius autem digiti ablatio, imo duorum digitorum qui necessarii non sunt ad sacras functiones, non parit irregularitatem.

Hinc 3° si talis sit defectus qui nec exprimitur in jure, nec manifeste obstat quominus clericus tuto atque decenter fungatur

ordinibus, dimittitur Episcopo ut pro suo prudenti arbitrio iudicet an adsit irregularitas vel non. « Communis resolutio est, ait Suarez, id pertinere ad Episcopos. » (Disp. LI, sect. II, n° 16.)

Canonistæ communissime dicunt irregularem esse qui sinistro oculo captus est, quia non potest, celebrando sacra mysteria, legere canonem absque indecenti conversione : eam ob causam oculus sinister vocatur apud ipsos *oculus canonis*. Verumtamen, si facultate videndi oculo sinistro privatus possit nihilominus legere canonem sine deformi conversione faciei, non censendus est irregularis. Item nec irregularis habebitur cui erutus fuit oculus, si difformitas illa reparetur per oculum vitreum, ut notat S. Alph. de Liguori, n° 410.

Qui nimia brevitate staturæ risum concitarent, aut non possent ad altare convenienter sacrum agere, recensendi sunt inter irregulares.

Hæc exempli causa attulimus ; quæ enim disserunt canonistæ de lingua impeditis, de surdastris, de macula deformi in facie notatis, de quibusdam morbis affectis, cæterisque istius modi difformitatibus, supervacaneum est perpendere, cum solutio dubiorum in praxi pendeat quoad singulos casus a gradu infirmitatis, et ratio simul habenda sit dotum personalium promovendi, utilitatis quam afferre potest Ecclesiæ, morum denique regionis.

* 809. — III° *Qui irregulares sint ex defectu natalium*¹⁹

I. Nulla fit mentio hujus irregularitatis per decem priora sæcula ; quinimo plures inveniuntur textus Patrum collecti in decreto Gratiani, ex quibus concludere datur veteres nullatenus respexisse ad natalitia promovendorum, nec alios a statu clericali removendos duxisse quam personaliter indignos. Prima

¹ Tit. XVII, DE FILIIS PRESBYTERORUM, lib. I Decret. — Tit. XVII, QUI FILII SINT LEGITIMI, lib. IV. — Benedictus XIV, *de Synodo*, lib. XIII, cap. XXIV, n° 11-14. Breve *Redditæ nobis*, ann. 1744, in quo fuse disseritur an filii ex adulterio procreati legitimentur subsequenti matrimonio.

constitutio canonica excludens ab ordinibus filios illegitimos, edita est in synodo Pictaviensi, cui præfuit Legatus Sedis Apostolicæ, anno 1078. Sic se habet : « Ut filii presbyterorum, et « cæteri ex fornicatione nati, ad sacros ordines non promo-
« veantur ; nisi aut monachi fiant, vel in congregatione cano-
« nica regulariter viventes : prælationem vero nullatenus obti-
« neant. » (Cap. I, tit. DE FILIIS PRESBYTERORUM.)

Probabile est hanc disciplinam initium duxisse ab exclusionem prolis illegitimæ sacerdotum, quam Ecclesia a sacro ministerio repulit ut cohiberetur incontinentia clericorum : inde vero extensa fuit ad filios illegitimos laicorum ; ac demum ex una provincia in alias propagata, vim auctoritatemque juris communis obtinuit, præsertim post promulgationem decretalium Gregorii IX.

Nihil refert an illegimitas sit occulta aut publica ; siquidem irregularitates ex defectu, si excipias infamiam, nullatenus pendent a notorietate, sed ab ipso facto.

II. Vi disciplinæ constabilitæ irregulares sunt : 1° qui nati sunt extra matrimonium ; 2° qui nati sunt ex matrimonio contracto coram Ecclesia, servatis solemnitatibus jure requisitis, sed invalido ob aliquod impedimentum dirimens. — Qui nati sunt ex matre legitimo matrimonio juncta, præsumuntur legitimi, et dicitur generatim filium non teneri credere suis parentibus asserentibus illum esse spurium, quia turpitudinem suam revelanti fides non adhibetur. Si tamen certa ipsi daretur probatio illegimitatis, teneretur se irregularem habere, et consequenter abstinere ab usu ordinum quos bona fide recepisset.

Alexander III censuit filios non reputandos fore illegitimos, quorum parentes bona fide, publice et sine contradictione Ecclesiæ, contraxerunt ; quod etiam tenendum declaravit alius S. Pontifex, si bona fides ex una parte parentum adfuerit. (Cap. *Cum inter*, 2, *Ex tenore*, 14, QUI FILII SINT LEGITIMI.) Non item dicendum si uterque parens egerit mala fide, cum utique cognitione impedimenti, nec si matrimonium contraxerint

